

บทที่ 4

สภาพทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ของเทศบาลนครเชียงใหม่

4.1 ลักษณะทั่วไปของเทศบาลนครเชียงใหม่

4.1.1 ความเป็นมาของเทศบาลนครเชียงใหม่

เทศบาลนครเชียงใหม่ เดิมเป็นสุขาภิบาลเมืองเชียงใหม่ และได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลนครเชียงใหม่ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งเทศบาลนครเชียงใหม่ พ.ศ. 2478 ประกาศใช้ในพระราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 52 ตอนที่ 80 ลงวันที่ 28 มีนาคม 2478 คลอบคลุมพื้นที่ 17 ตารางกิโลเมตร และนับเป็นเทศบาลแห่งแรกของประเทศไทย ต่อมาเมื่อชุมชนเมืองเชียงใหม่ขยายตัวออกไปกว้างขวางยิ่งขึ้น เทศบาลนครเชียงใหม่จึงได้รับการอนุมัติจากกระทรวงมหาดไทยขยายเขตเทศบาลนครเชียงใหม่เป็น 40.216 ตารางกิโลเมตร โดยได้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2526 ประกาศในพระราชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษ เล่มที่ 100 ตอนที่ 53 ลงวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2526

4.1.2 ดวงตราของเทศบาลนครเชียงใหม่

เทศบาลนครเชียงใหม่มีดวงตราเป็นรูปพระบรมธาตุดอยสุเทพ ปุยเมฆ พญานาค รวงข้าว และลายดอกประจำยาม มีความหมายดังนี้

พระบรมธาตุดอยสุเทพ เป็นปูชนียสถานอันศักดิ์สิทธิ์ที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และยังเป็นศูนย์กลางทางพระพุทธศาสนาทางภาคเหนืออีกด้วย

ปุยเมฆ หมายถึง บรรยากาศที่ดีของเมืองเชียงใหม่

พญานาคเป็นผู้ให้น้ำ หมายถึง ความชุ่มชื้น และมีต้นน้ำหลายสาย โดยเฉพาะแม่น้ำปิง

รวงข้าว หมายถึง ความอุดมสมบูรณ์ของพืชพันธุ์และธัญญาหารต่าง ๆ

4.1.3 สำนักงานเทศบาลนครเชียงใหม่

ตั้งอยู่เลขที่ 1 ถนนวังสิงห์คำ ตำบลช้างม่อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

4.1.4 อาณาเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

ทิศเหนือ จรดอำเภอแมริม

ทิศใต้	จรดตำบลป่าแดด อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
ทิศตะวันออก	จรดตำบลสันผีเสื้อ ตำบลฟ้าฮ่าม และตำบลหนองป่าคลั่ง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
ทิศตะวันตก	จรดเขต 200 เมตร ด้านตะวันตกของถนนโชตนา เขตสุขภาพิบาลช้างเผือก เขตสวนสัตว์เชียงใหม่ และเขตกองบิน 41

4.1.5 สภาพภูมิประเทศของเทศบาลนครเชียงใหม่

ลักษณะภูมิประเทศของเทศบาลนครเชียงใหม่ตั้งอยู่บนพื้นที่ค่อนข้างราบ ลุ่มแม่น้ำปิง มีความลาดเทเพียงเล็กน้อย จากด้านตะวันตกไปสู่ด้านตะวันออก มีความสูงอยู่ระหว่าง 290-310 เมตร เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง ด้านทิศตะวันตกของเทศบาลเป็นพื้นที่เชิงเขาลาดชันระดับต่ำ มีความสูงเหนือน้ำทะเลระหว่าง 310-330 เมตร และลาดชันระดับสูง มีความสูงระหว่าง 330-400 เมตรเหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง

4.1.6 สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศของเมืองเชียงใหม่ อยู่ในเขตอากาศร้อนที่ค่อนข้างไปทางอบอุ่น ในฤดูหนาวมีอากาศค่อนข้างเย็น มีฤดูแล้งที่ยาวนานและมีอากาศร้อนจัดในฤดูร้อน ทั้งนี้เนื่องจากตั้งอยู่ลึกเข้าไปในแผ่นดินห่างไกลทะเล ฤดูกาลจำแนกออกเป็น 3 ฤดูกาล ได้แก่

ฤดูร้อน	ตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน
ฤดูฝน	ตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม
ฤดูหนาว	ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์

อุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปีเท่ากับ 25.4 องศาเซลเซียส โดยมีอุณหภูมิสูงสุดเท่ากับ 41.4 องศาเซลเซียสในเดือนพฤษภาคม และอุณหภูมิต่ำสุดเท่ากับ 3.7 องศาเซลเซียสในเดือนมกราคม

ปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ยของเมืองเชียงใหม่เท่ากับ 1183.5 มิลลิเมตรต่อปี โดยมีฝนตกทุกเดือน แต่ช่วงที่ฝนตกชุกนั้นมีระยะเวลาติดต่อกัน 6 เดือน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม

ปริมาณการระเหยของน้ำเท่ากับ 1,627.5 มิลลิเมตรต่อปี เดือนที่มีการระเหยสูงสุดคือเดือนเมษายน และต่ำสุดคือเดือนธันวาคม และมีความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยตลอดทั้งปีร้อยละ 72

4.1.7 ที่ตั้งสำนักงานแขวงและพื้นที่รับผิดชอบ

- แขวงนครพิงค์ ใช้สำนักงานเทศบาลนครเชียงใหม่เป็นที่ทำการสำนักงานแขวง มีพื้นที่รับผิดชอบ 11.7 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย ตำบลป่าตัน ตำบลช้างม้อย ตำบลศรีภูมิ (บางส่วน) และตำบลช้างเผือก (บางส่วน)
- แขวงกาวิละ ใช้ศูนย์บริการสาธารณสุขสันป่าข่อยเป็นสำนักงานแขวง มีพื้นที่รับผิดชอบ 11.4 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย ตำบลฟ้าฮ่าม ตำบลหนองป่าคลั่ง ตำบลท่าศาลา และตำบลหนองหอย
- แขวงศรีวิชัย ใช้สถานีดับเพลิงช้างเผือกเป็นสำนักงานแขวง มีพื้นที่รับผิดชอบ 9.2 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย ตำบลสุเทพ ตำบลศรีภูมิ (บางส่วน) ตำบลพระสิงห์ (บางส่วน) และตำบลช้างเผือก (บางส่วน)
- แขวงเมืงราย ใช้พื้นที่ทำการแขวงโยธาเป็นสำนักงานแขวง มีพื้นที่รับผิดชอบ 7.7 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย ตำบลหายยา ตำบลช้างคลาน ตำบลป่าแดด และตำบลพระสิงห์ (บางส่วน)

4.1.8 โครงสร้างการบริหารงานของเทศบาลนครเชียงใหม่ โครงสร้างของเทศบาลจะเป็นไปตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 โดยกำหนดให้เทศบาลประกอบด้วย

1.) สภาเทศบาล เป็นองค์กรทางนิติบัญญัติ โดยสมาชิกสภาเทศบาลได้รับเลือกตั้งจากประชาชนโดยตรง มีจำนวนทั้งสิ้น 24 คน วาระในหารดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี โดยมีอำนาจหน้าที่ในการเสนอและพิจารณาร่างเทศบัญญัติ และควบคุมการบริหารงานของฝ่ายบริหาร เช่น การตั้งกระฎุมภ์ การเป็นกรรมการสภา การเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจ เป็นต้น

2.) คณะเทศมนตรี เป็นองค์กรทางบริหาร โดยสมาชิกมาจากการเลือกตั้งโดยทางอ้อม คือ สมาชิกสภาเทศบาลเลือกกันเอง มีจำนวนทั้งสิ้น 5 คน เป็นนายกเทศมนตรี 1 คน และคณะเทศมนตรี 4 คน มีวาระดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี โดยมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและการบริหารกิจการงานของเทศบาล

3.) พนักงานเทศบาล เป็นข้าราชการประจำทำหน้าที่ต่าง ๆ อันเป็นงานทั่วไปของเทศบาล โดยมีปลัดเทศบาลเป็นหัวหน้า

4.2 สภาพทางการเมืองและการปกครองของเทศบาลนครเชียงใหม่

4.2.1 สภาพทางการเมืองของเทศบาลนครเชียงใหม่

ช่วงก่อนใช้พระราชบัญญัติเทศบาลฉบับปัจจุบัน (พ.ศ. 2496) คณะผู้บริหารนครเชียงใหม่ มาจากการเลือกตั้งและแต่งตั้ง ส่วนใหญ่ผู้ที่ได้รับตำแหน่งผู้บริหารจะเป็นข้าราชการแทบทั้งสิ้น และได้รับการแต่งตั้งจากส่วนกลางและมักปรากฏว่ามีอัตราส่วนมากกว่าสมาชิกประเภทที่ 1 สำหรับสมาชิกประเภทที่ 1 นั้น ส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลในท้องถิ่นที่ได้รับการศึกษาดี และแต่งตั้งปี 2478 - 2496 มีสมาชิกเทศบาลสมัยส่วนใหญ่เป็นผู้ที่เคยเป็นมาแล้วในสมัยก่อน ๆ ตำแหน่งนายกเทศมนตรี ได้แก่ นายวรการ บัญญา 2 สมัย ระยะเวลา 4 ปี หลวงศรีประกาศ 3 สมัย ระยะเวลา 14 ปี และนายภิญโญ อินทวิวัฒน์ 1 สมัย ระยะเวลา 4 ปี

ใน พ.ศ. 2496 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ในระยะแรกคือ พ.ศ. 2496 - 2499 พระราชบัญญัติฉบับนี้ยังกำหนดให้สมาชิกสภาเทศบาลมาจากการแต่งตั้งและเลือกตั้ง โดยบัญญัติในมาตรา 15 ว่า สภาเทศบาลประกอบด้วยสมาชิก 2 ประเภท ประเภทที่ 1 ได้แก่ ราษฎรเลือกตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล มีจำนวนกึ่งหนึ่งของสมาชิกทั้งหมด ประเภทที่ 2 ได้แก่ ผู้ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งจากผู้ที่มีคุณสมบัติของผู้มีสิทธิรับสมัครเลือกตั้ง สมาชิกสภาเทศบาลมีจำนวนกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด ต่อมาในปี พ.ศ. 2499 มีการแก้ไขพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวโดยบัญญัติว่า สภาเทศบาล ประกอบด้วย สมาชิกซึ่งราษฎรเลือกตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล อันเป็นผลทำให้สมาชิกสภาเทศบาลมาจากการเลือกตั้งทั้งหมด นับตั้งแต่นั้นมาจนถึงปัจจุบันในปี พ.ศ. 2501 - 2503 ผู้บริหารสภาเทศบาลส่วนใหญ่มาจากกลุ่มชาวเชียงใหม่ผู้ประกอบการธุรกิจและอาชีพส่วนตัว มีบางคนเป็นผู้มีเชื้อสายพ่อค้าชาวจีน เช่น ตระกูลนิมมานเหมินท์ และตระกูลพุกกะชาติ

ในปี พ.ศ. 2503 หลังจากจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ปฏิวัติยึดอำนาจการปกครองแผ่นดิน รัฐบาลได้สั่งยุบสภาเทศบาล และแต่งตั้งเทศมนตรีจากบุคคลภายนอกที่เป็นข้าราชการประจำโดยให้ปลัดจังหวัด เป็นนายกเทศมนตรี คณะเทศมนตรีประกอบด้วย นายอำเภอเมือง ผู้กำกับตำรวจ และอธิการบดีมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ จนถึง พ.ศ. 2507 นับจากนั้นมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลอีกครั้ง ในช่วงนี้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507 - 2517 เป็นเวลา 10 ปี สมาชิกสภาเทศบาล และการบริหารงานของเทศบาลนครเชียงใหม่ตกอยู่กับกลุ่มของนายทิม โชตนา ซึ่งได้มีการรวบรวมบรรดาผู้สมัครสมาชิกผู้แทนราษฎรที่มีอุดมการณ์และความคิดตรงกัน เข้าไปบริหารงานเทศบาล สมาชิกส่วนใหญ่ของกลุ่มนี้อยู่ในวัยกลางคนและมีอาชีพค้าขายและทำ

ธุรกิจ ส่วนมากเคยเป็นสมาชิกสภาเทศบาลมาก่อน โดยเรียกกลุ่มนี้ว่า “กลุ่มประชาชนดี” ซึ่งเป็น การแยกตัวออกจากกลุ่มพัฒนาเวียงฟิงค์ ซึ่งบริหารเทศบาลมาแต่เดิม ต่อมาในเดือนมกราคม พ.ศ. 2517 นายทิม โชตนา ถึงแก่กรรม จึงได้มีการจัดตั้งคณะเทศมนตรีชุดใหม่ โดยมี นาย ณรงค์ ศักดาธร เป็นนายกเทศมนตรี คณะเทศมนตรีประกอบด้วย นายโสภิต สุขเกษม นายกุล วงศ์ ณ เชียงใหม่ นายสุเจตน์ ชินวัตร และนายประวิทย์ อัครชิโนเรศ แต่ก็ในช่วงสั้น ๆ เพียง 10 เดือนเท่านั้น เพราะสภาเทศบาลหมดสมัยตามวาระในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2517 จึงมีการ เลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล ในการเลือกตั้งครั้งนี้มีกลุ่มการเมืองเข้าแข่งขันทั้งหมด 4 กลุ่ม โดย เป็นการแข่งขันกันระหว่างกลุ่มการเมืองเก่า ซึ่งเคยบริหารงานเทศบาลแต่เดิมกับกลุ่มที่แยกตัว ออกมาจากกลุ่มเดิม คือ “กลุ่มพัฒนาเชียงใหม่” ส่วนกลุ่มฝ่ายค้านสิบแรงแข่งขัน เป็นที่รวมเอา บุคคลสาขาอาชีพต่าง ๆ ที่ต้องการเข้าไปมีบทบาทในเทศบาล สำหรับกลุ่มพลังเชียงใหม่ นั้น เป็นกลุ่มของคนหนุ่มรุ่นใหม่ โดยมีธุรกิจเป็นฐานสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง จากผลการเลือกตั้ง ปรากฏว่า กลุ่มประชาชนดี ได้รับเลือกเป็นเสียงข้างมากอย่างเด็ดขาดถึง 24 ที่นั่ง อีก 1 ที่นั่ง เป็นของ พันตำรวจเอกมังกร ชื่นมณูชัย จากกลุ่มฝ่ายค้านสิบแรงแข่งขัน ดังนั้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 – 2523 กลุ่มประชาชนดีจึงได้เข้ามาบริหารงานเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยแทบไม่มีฝ่าย ค้านเลย อย่างไรก็ตามทางหัวหน้ากลุ่มประชาชนดี ได้แถลงว่าจะไม่มีการบริหารงานแบบเผด็จ การและหาผลประโยชน์โดยเด็ดขาด จะเห็นได้จากการที่ทางกลุ่มได้จัดตั้งคณะเทศมนตรีโดยหัว หนากลุ่มจะไม่รับตำแหน่งนายกเทศมนตรี หรือเทศมนตรี แต่จะให้สมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่มรับ ตำแหน่งแทน ซึ่งปรากฏว่าช่วงเวลา 5 ปีดังกล่าว มีนายกเทศมนตรีผลัดเปลี่ยนกัน 3 คน คือ นายเรือง นิมมานเหมินท์ นายจรัส สุขเกษม และนายขุนห์ พุกกะชาติกุล ซึ่งสภาเทศบาลชุดนี้ หมดวาระในเดือนพฤษภาคม 2523

ในการเลือกตั้งปี 2523 มีผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล จำนวน 98 คน ต่อมาถอนตัว จึงเหลือเพียง 97 คน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มประชาชนดี กลุ่มจรรโลง ธรรม กลุ่มกิจประชา และกลุ่มอานันทภูมิ และผู้สมัครอิสระ 1 คน ในกลุ่มประชาชนดี ผู้สมัคร ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่เคยเป็นสมาชิกสภาเทศบาลมาก่อนแล้วมีอายุอยู่ในวัยกลางคน และมีประสบ การณ์ในการเมืองท้องถิ่นมานาน โดยหัวหน้ากลุ่ม ได้แก่ นายแพทย์กนก รัตนัย กลุ่มอานันท ภูมิ หัวหน้ากลุ่มคือ นายวรกร ดันตรานนท์ นักธุรกิจคนสำคัญ สมาชิกกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นคน หนุ่มรุ่นใหม่ ประกอบด้วยนักธุรกิจ เกษตรกร กรรมกร มีความมุ่งมั่นที่จะเข้ามาบริหารเทศบาล ต่อไป กลุ่มจรรโลงธรรม ประกอบด้วย สมาชิกกลุ่มประชาชนดี เดิมที่แยกออกมาบางส่วน และ

หัวหน้ากลุ่มฝ่ายด้านสืบแรงแข่งขัน นอกจากนี้เป็น ทนายความ แพทย์ นักธุรกิจ คือกลุ่มกิจ
 ประชา หัวหน้ากลุ่มคือ นายแพทย์บุญเริ่ม สิงหนะตร ผู้สมัครรับเลือกตั้งส่วนใหญ่ ประกอบ
 อาชีพอิสระ แพทย์ ครู นักหนังสือพิมพ์ และนักธุรกิจ และน่าสังเกตว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งกลุ่มนี้
 จำนวนมากจบการศึกษาจากโรงเรียนปรีณสรอยแยลสวิทยาลัย (สุรเชษฐ์ เนียมทัง, 2538 : 50)
 ส่วนผู้สมัครอิสระ 1 ท่านคือ นายราศรี สิงหนะตร เป็นผู้สนใจการเมืองท้องถิ่นและการเมือง
 ระดับประเทศ เคยสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้วหลายสมัย ผลการเลือก
 ตั้งสมาชิกสภาเทศบาลนครเชียงใหม่ครั้งนั้นปรากฏผลว่าที่ได้รับเลือกตั้งเป็นกลุ่มประชาสันติ 21
 คน กลุ่มอาณันทภูมิได้ 2 คน ได้แก่ นายวรกร ตันตรานนท์ และนายชัชวาล ชูติมา และอีก 1
 ที่นั่งเป็นของกลุ่มจรจรโลงธรรม ได้แก่นายวิวัฒน์ ชัยรัตน์ โดยผู้ที่ได้คะแนนสูงสุด คือ ร.อ.กนก รัตน์
 นัย หัวหน้ากลุ่มประชาสันติ 5,488 คะแนน ต่อมาในสมัยนี้ได้มีการเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาเทศ
 บาลนครเชียงใหม่อีก 3 ครั้ง คือ

1. เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2525 ร.ต.ท. แก้ว เนตรโยธิน ถึงแก่กรรม นายสมบุญธ
 กันทะปา กลุ่มอาณันทภูมิ ได้รับเลือกตั้งโดยไม่มีการแข่งขัน เนื่องจากมีผู้สมัครรับเลือกตั้งเพียง
 คนเดียว
2. เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2526 นายชัชวาล ชูติมา ลาออกไปสมัครสมาชิกสภาผู้
 แทนราษฎร นายธงชัย ระมิงค์วงศ์ กลุ่มอาณันทภูมิ ได้รับการเลือกตั้ง
3. เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2527 นายพิรุณ อินทรารุท ถึงแก่กรรม นายบุญคิด วัชร
 ศาสตร์ สังกัดกลุ่มประชาสันติ ได้รับเลือกตั้ง

ดังนั้น เมื่อสิ้นสุดสมัยจึงมีสมาชิกสภาเทศบาลสังกัดกลุ่มประชาสันติ 20 คน กลุ่มอา
 นันทภูมิ 3 คน กลุ่มจรจรโลงธรรม 1 คน อย่างไรก็ตาม ในเวลาต่อมากลุ่มจรจรโลงธรรม และ
 กลุ่มกิจประชาได้สลายตัวไปหลังจากการเลือกตั้ง

เนื่องจากกลุ่มประชาสันติได้รับเลือกตั้งโดยเสียงข้างมากเด็ดขาด จึงได้เข้าไปเป็นฝ่าย
 บริหารในเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยสภาเทศบาล เลือก ร.อ. กนก รัตน์ เป็นนายกเทศมนตรี
 จนกระทั่ง พ.ศ. 2526 ร.อ. กนก ได้ขอลาออกจากตำแหน่งนายกเทศมนตรี เนื่องจากปัญหาสุ
 ภาพ ทำให้คณะเทศมนตรีต้องพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะตามมาตรา 45(3) แห่งพระราชบัญญัติ
 เทศบาล พ.ศ. 2496 ต่อมาสภาเทศบาลได้เลือกคณะเทศมนตรีชุดใหม่ โดยมีนายศรีสวัสดิ์ อาวิ
 พันธุ์ เป็นนายกเทศมนตรี จนกระทั่งหมดวาระใน พ.ศ. 2528

ในเดือนสิงหาคม 2528 มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลขึ้น ในการเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการต่อสู้ระหว่างกลุ่มการเมือง 2 กลุ่มอย่างชัดเจน ได้แก่ กลุ่มประชาสันติ ซึ่งเป็นกลุ่มที่บริหารเทศบาลมาเป็นเวลานาน กับกลุ่มอาณันทภูมิ ซึ่งในสมัยที่ผ่านมาได้เป็นฝ่ายค้านในสภาเทศบาล โดยทางกลุ่มประกอบด้วย นักธุรกิจหนุ่ม มีฐานะสนับสนุนทางการเงินที่มั่นคง และมีความมุ่งมั่นที่จะเข้ามาเป็นผู้บริหารเทศบาล ผลการเลือกตั้งปรากฏว่ากลุ่มอาณันทภูมิได้รับชัยชนะโดยไม่เด็ดขาด กลุ่มอาณันทภูมิได้ 14 ที่นั่ง และกลุ่มประชาสันติได้ 10 ที่นั่ง และหัวหน้ากลุ่มประชาสันติ คือ ร.อ. กนก รัตน์ย ไม่ได้รับเลือกตั้ง ต่อมาได้มีการจัดตั้งคณะเทศมนตรีโดยมี นายวรกร ตันตรานนท์ ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรี คณะเทศมนตรีประกอบด้วย นายสัญญา โสธำพันธ์ นายสมบุรณ์ กันทะปา นายวาทย์ วิบูลสันติ และนายสมศักดิ์ บุญตระกูลพูนทวี

ผลการเลือกตั้งครั้งนี้จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในเทศบาลนครเชียงใหม่ เพราะกลุ่มการเมืองเดิมคือ กลุ่มประชาสันติ ซึ่งบริหารงานเทศบาลมากกว่า 20 ปี ได้แพ้การเลือกตั้งเป็นครั้งแรก ส่งผลให้ต้องมีการเปลี่ยนแปลงกลุ่มที่จะมาบริหารงานเทศบาลนครเชียงใหม่ ได้แก่ กลุ่มอาณันทภูมิ ซึ่งเป็นกลุ่มนักธุรกิจรุ่นใหม่ กลุ่มอาณันทภูมิได้บริหารงานเทศบาลจนมาถึงปี 2533 ซึ่งหมดวาระตามกฎหมายและมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลนครเชียงใหม่ขึ้นในเดือนกันยายน 2533 ในการเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการต่อสู้ระหว่างกลุ่มประชาสันติกับกลุ่มอาณันทภูมิเช่นเดิม โดยกลุ่มประชาสันติหวังจะเข้าไปบริหารงานเทศบาลอีกครั้งหนึ่งหลังจากพ่ายแพ้กลุ่มอาณันทภูมิในสมัยที่แล้ว ส่วนกลุ่มอาณันทภูมินั้นก็มีความกำลังสู้เพื่อให้ได้รับชัยชนะอย่างเด็ดขาดและบริหารงานเทศบาลอีก อย่างไรก็ตามมีกลุ่มการเมืองเล็ก ๆ อีกกลุ่มหนึ่งที่เป็นตัวสอดแทรกคือกลุ่มพลังคุณธรรม และผู้สมัครอิสระบางส่วน แต่ไม่มีบทบาทมากนักและไม่ได้รับเลือกตั้ง (เทศบาลนครเชียงใหม่, 2533 : 4)

ผลการเลือกตั้งครั้งนี้ กลุ่มอาณันทภูมิได้เสียงข้างมากในสภาเทศบาล โดยได้รับเลือกตั้งเข้าไปบริหารงานเทศบาล 16 ที่นั่ง ส่วนกลุ่มประชาสันติได้รับเลือกตั้ง 8 ที่นั่ง จึงทำให้กลุ่มอาณันทภูมิเข้าไปบริหารงานเทศบาลอีกสมัยหนึ่ง โดยสภาเทศบาลลงมติให้ นายวรกร ตันตรานนท์ เป็นนายกเทศมนตรี อีกสมัยหนึ่ง คณะเทศมนตรีประกอบด้วย นายวาทย์ วิบูลสันติ นายสมศักดิ์ บุญตระกูลพูนทวี นายเสวก กิตติกุล และนายประเสริฐ ธนาฤทธิ์ ซึ่งคณะเทศมนตรีชุดนี้ก็ได้อำนาจบริหารงานมาจนถึงปี พ.ศ. 2538

หลังจากที่ประสบความสำเร็จในการเลือกตั้ง กลุ่มอำนาจนิยม ก็ได้เข้าบริหารงานของสภาเทศบาลนครเชียงใหม่ เป็นสมัยที่สองติดต่อกัน ซึ่งถือเป็นความสำเร็จสูงสุด แต่แล้วจุดสูงสุดของกลุ่มอำนาจนิยมก็อยู่ได้ไม่นาน เพราะเมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2537 เกิดปัญหาขยะล้นเมือง เนื่องจากเทศบาลนครเชียงใหม่ ไม่สามารถหาสถานที่ทิ้งขยะมูลฝอยได้ โดยประชาชนในหมู่ที่ 10 ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ไม่ยอมให้รถขยะเทศบาลเข้าไปทิ้งขยะในบ่อดินยักษ์ขนาด 26 ไร่อีก เนื่องจากผิวดินหลายประการโดยเฉพาะการที่ไม่กลบฝังขยะอย่างมิดชิด ทำให้ส่งกลิ่นเหม็นและมีแมลงวันตอมมาก ทางเทศบาลได้แก้ปัญหาเฉพาะหน้าโดยนำขยะไปกองรวมกันที่สุสานสันติธรรมอยู่หลายวัน จนกระทั่งวันที่ 30 กรกฎาคม 2537 ประชาชนรอบ ๆ สุสานประท้วงไม่ยอมให้ทิ้งขยะอีกเนื่องจากส่งกลิ่นเหม็นไปทั่ว และอยู่ในที่ชุมชนด้วย (ชาลี อ่องพะ : 2538)

กลุ่มอำนาจนิยมประเมินสถานการณ์ผิดพลาดเพราะเชื่อว่าอย่างไรเสียผลงาน 10 ปีที่ผ่านมา (สิงหาคม 2528 – ตุลาคม 2538) คงทำให้ประชาชนชาวเชียงใหม่พอใจในการบริหารงานของกลุ่มได้แต่แล้วในที่สุดผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลนครเชียงใหม่วันที่ 12 พฤศจิกายน 2538 กลุ่มอำนาจนิยมแพ้การเลือกตั้งอย่างราบคาบให้แก่กลุ่มการเมืองท้องถิ่นใหม่ที่เพิ่งก่อตั้งขึ้นมาอย่าง “นวรรัฐพัฒนา” โดยที่กลุ่มนวรรัฐพัฒนาได้รับการรับเลือกให้เป็นสมาชิกสภาเทศบาลเป็นจำนวน 24 ที่นั่ง โดย พ.อ. สกล กลันทะกะสุวรรณ ดำรงตำแหน่งเป็นนายกเทศมนตรี

แต่อย่างไรก็ตาม กลุ่มอำนาจนิยมยังคงรวมตัวกันอย่างเหนียวแน่น รอคอยการกลับมาอีกรอบอีกครั้ง เพราะยังคงเชื่อว่า ประชาชนยังให้โอกาสในการเข้ามาบริหารงานเทศบาลอีกครั้งเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับ “กลุ่มประชาสันติ” ที่เคยบริหารงานเทศบาลมายาวนานถึง 20 ปี (มกราคม 2508 – สิงหาคม 2528) แต่เมื่อแพ้การเลือกตั้งให้แก่กลุ่มอำนาจนิยมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลนครเชียงใหม่เมื่อปี 2528 และปี 2533 ซึ่งจากการแพ้การเลือกตั้งสองสมัยติดต่อกันทำให้กลุ่มประชาสันติลดบทบาททางการเมืองลงไปในที่สุดจนหมดไปในปัจจุบัน ในขณะที่กลุ่มอำนาจนิยมก็แพ้การเลือกตั้งมาแล้ว 2 สมัยติดต่อกัน (ปี 2538 และ ปี 2542) แต่กลุ่มอำนาจนิยมก็ยังคงสามารถรักษาความเหนียวแน่นของสมาชิกภายในกลุ่มไว้ได้ แม้ว่าในปี 2538 จะไม่สามารถเข้าสู่สภาเทศบาลได้เลยแม้แต่ตำแหน่งเดียว และในปี 2542 ก็แพ้การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล แต่ก็ยังสามารถได้รับเลือกให้เป็นสมาชิกสภาเทศบาลจำนวน 6 คน แม้ว่าจะ

ทำหน้าที่ฝ่ายค้านแต่ก็ถือว่ากลุ่มอำนาจนั้นยังมีอำนาจอยู่ และรักษาความเหนียวแน่นของสมาชิกภายในกลุ่มไว้ได้

4.2.2 สภาพทางการเมืองการปกครองของเทศบาลนครเชียงใหม่

เมื่อคณะราษฎรเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 แล้วรัฐบาลได้ปรับปรุงแผนการบริหารราชการแผ่นดิน โดยการจัดการปกครองออกเป็น 3 รูป คือ การบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น การบริหารราชการส่วนกลาง ได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม การบริหารส่วนภูมิภาค ได้แก่ จังหวัดและอำเภอ และการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และการปกครองท้องถิ่นอื่น ๆ เทศบาลมีฐานะเป็นการปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาลเกิดขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าอยู่หัว โดยได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2470 มีนาย อาร์ ดี เครก ที่ปรึกษากระทรวงเกษตรธิการ เป็นประธาน และมีคณะกรรมการจัดการเทศบาล ประกอบด้วย พระกฤษณามรพันธ์ ผู้ชำนาญการบัญชี กระทรวงพระคลังมหาสมบัติ พระยาจินดารักษ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครปฐม นายบุญเชย ปิตุชาติ เป็นเลขานุการ คณะกรรมการนี้มีหน้าที่ศึกษาดูงานสุขาภิบาลหัวเมืองต่าง ๆ ในพระราชอาณาจักร ประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง และในประเทศตะวันตก หลังจากกรรมการชุดนี้เดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับกิจการปกครองท้องถิ่นเสร็จแล้ว ได้ทำรายงานเสนอรัฐบาล (ประหยัด หงษ์ทองคำ, 2529 : 8)

เมื่อพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพิจารณาแล้ว ทรงมีพระราชดำริให้ตั้งคณะกรรมการร่างพระราชบัญญัติเทศบาลขึ้นในปี พ.ศ. 2474 เมื่อคณะกรรมการร่างเสร็จแล้วก็นำเสนอตามขั้นตอน แต่ความคิดนี้ยังไม่เป็นผลสำเร็จเนื่องจากเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองเสียก่อน ทำให้ร่างกฎหมายดังกล่าวมิได้ถูกตราขึ้น หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศในปี พ.ศ. 2475 ความคิดที่จะกระจายอำนาจไปสู่ประชาชนได้รับการพิจารณาว่าเป็นเรื่องสำคัญ เพราะนอกจากจะดำเนินการตามอุดมคติของระบอบประชาธิปไตยที่ว่า พลเมืองจะต้องมีส่วนร่วมในการปกครองด้วยแล้ว คณะราษฎรยังมุ่งประสงค์ที่จะใช้หลักการปกครองแบบกระจายอำนาจ อันเป็นเครื่องมือที่จะเผยแพร่รูปแบบการปกครองตามรัฐธรรมนูญ และฝึกให้ประชาชนเรียนรู้ทางการเมืองอีกด้วย ดังนั้นจึงได้ตรากฎหมายการจัดระเบียบการบริหารประเทศขึ้น โดยกำหนดให้มีการจัดระเบียบราชการส่วนท้องถิ่น และได้ตรากฎหมายจัดตั้งองค์การปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลขึ้นเป็นครั้งแรก เรียกว่า "พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476" พระราชบัญญัตินี้ได้จัดให้มีเทศบาลเมืองและเทศบาลตำบล ซึ่งรัฐบาลดำริที่จะยกฐานะตำบล

ต่าง ๆ ที่มีอยู่ประมาณ 4,800 ตำบล ขึ้นเป็นเทศบาลทั้งหมด จึงไม่จัดให้มีการปกครองท้องถิ่นใด ๆ อีกและนอกจากเทศบาล อย่างไรก็ตามในความจริง รัฐบาลไม่สามารถจะดำเนินการได้ตามเป้าหมาย รัฐบาลได้พยายามแก้ไขอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้เทศบาลเจริญขึ้นโดยไม่เปลี่ยนแปลงแก้ไขกฎหมายถึง 4 ฉบับ ในปี พ.ศ. 2486 และในปี พ.ศ. 2496 ซึ่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 เป็นกฎหมายที่ได้ใช้มาจนถึงปัจจุบัน

4.3 สภาพทางเศรษฐกิจของเทศบาลนครเชียงใหม่

4.3.1 สภาพทางเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจการเงินภาคเหนือ ปี 2544 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 31 มกราคม 2545)

เศรษฐกิจภาคเหนือปี 2544 คาดว่าจะขยายตัวประมาณร้อยละ 1-1.5 ชะลอตัวลงจากปีก่อน เนื่องจากได้รับผลกระทบจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก ประกอบกับเหตุการณ์ก่อวินาศกรรมในประเทศสหรัฐอเมริกาและภาวะสงครามในอัฟกานิสถาน มีผลทำให้ภาคการส่งออก ลดลงจากระยะเดียวกันปีก่อนร้อยละ 8.6 (ในรูปดอลลาร์ สหรัฐ) และส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมผลิตเพื่อการส่งออกลดลงตามกัน นอกจากนั้น ภาคการท่องเที่ยว แสดงทิศทางที่ชะลอตัวจาก ปีก่อน โดยเฉพาะการลดลงของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพชาวอเมริกันและญี่ปุ่นที่ลดลงมากในช่วงไตรมาสที่ 4 หลังเหตุการณ์ก่อวินาศกรรมในประเทศสหรัฐอเมริกาเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2544 อย่างไรก็ตาม การก่อสร้างภาคเอกชน ประเภทที่อยู่อาศัยขนาดเล็กเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่วนหนึ่งจากแรงจูงใจอัตราดอกเบี้ยอยู่ในระดับต่ำ ส่วน ภาคเกษตร ปรากฏว่าในปีนี้อาชีพค้าเกษตรสำคัญปรับตัวดีขึ้น ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากปีก่อน นอกจากนั้นภาครัฐยังมีบทบาทสำคัญในการใช้จ่ายเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ ส่งผลให้การใช้จ่ายอุปโภคบริโภคเอกชนชะลอตัวลงไม่มากนัก

1. ภาคเกษตร ผลผลิตพืชสำคัญในปี 2544 ลดลงจากปีก่อนเล็กน้อยจากผลผลิตลำไย ลิ้นจี่ หอมหัวใหญ่ หอมแดง และอ้อยโรงงานที่ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 48.2 ร้อยละ 33.1 ร้อยละ 14.8 ร้อยละ 10.1 และร้อยละ 9.5 ตามลำดับ ขณะที่ผลผลิตข้าวนาปรังเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 18.8 ส่งผลให้ผลผลิตพืชสำคัญโดยรวมอยู่ในระดับใกล้เคียงกับปีก่อน อย่างไรก็ตาม ราคาพืชสำคัญโดยรวมสูงขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 3.7 โดยราคาลำไย หอมแดง และถั่วเขียว เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 81.2 ร้อยละ 35.2 และร้อยละ 22.0 ตามปริมาณผลผลิตที่ลดลง ขณะที่อ้อยโรงงานราคา สูงขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 23.9 ตามราคาน้ำตาลในตลาดโลกที่สูงขึ้น มันสำปะหลังราคาสูงขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 26.8 ตามความต้องการผลิตอาหารสัตว์ในประเทศที่เพิ่มขึ้น

2. นอกภาคเกษตร

2.1 ภาคอุตสาหกรรม

การผลิตภาคอุตสาหกรรมสำคัญลดลงจากปีก่อน โดยอุตสาหกรรมน้ำตาลผลผลิตลดลงจากปีก่อนร้อยละ 11.9 ตามปริมาณผลผลิตอ้อยที่ลดลง ด้านอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ลดลงเช่นกัน โดยพิจารณาจากมูลค่าการส่งออกของนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือลดลงจากระยะเดียวกันปีก่อนร้อยละ 5.0 เนื่องจากได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้า ส่งผลให้ผู้ประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือต้องลดกำลังการผลิตและลดชั่วโมงการทำงานลง ขณะที่อุตสาหกรรมสิ่งทอผลิตเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 1.6 เป็น 102,236.9 เมตริกตัน ตามความต้องการภายในประเทศ

2.2 ภาคบริการ ขยายตัวในอัตราที่ชะลอลงเมื่อเทียบกับปีก่อน จากผลกระทบของเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัว ปัญหาความขัดแย้งตามแนวชายแดนไทย-พม่า ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงครึ่งแรกของปี รวมถึงผลกระทบหลังเกิดเหตุการณ์ก่อวินาศกรรมในสหรัฐอเมริกา โดยเครื่องชี้ภาคบริการที่สำคัญคือ ภาษีมูลค่าเพิ่มของธุรกิจและโรงแรมเพิ่มขึ้นร้อยละ 11.2 ชะลอลงจากปีก่อนที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 15.6 ส่วนจำนวนผู้โดยสารผ่านท่าอากาศยานลดลงร้อยละ 2.0 ต่างจากปีก่อนที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.6

2.3 ภาคเหมืองแร่ หดตัวจากปีก่อนเล็กน้อย โดยผลผลิตถ่านหินลิกไนต์เดือนมกราคม-พฤศจิกายน 2544 เพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันปีก่อนร้อยละ 8.3 เป็น 17.5 ล้านเมตริกตัน เพื่อใช้ผลิตไฟฟ้าทดแทนน้ำมันเตาที่มีราคาสูงขึ้น ขณะที่ผลผลิตน้ำมันและก๊าซธรรมชาติลดลงจากปีก่อนร้อยละ 9.5 ร้อยละ 2.7 ตามลำดับ เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านแหล่งน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติที่กระจายตัวและยังไม่พบแหล่งน้ำมันดิบที่มีขนาดใหญ่

3. การอุปโภคบริโภคภาคเอกชน เครื่องชี้สำคัญแสดงทิศทางชะลอตัวเมื่อเทียบกับปีก่อน โดยภาษีมูลค่าเพิ่มเพิ่มขึ้นร้อยละ 11.9 เทียบกับที่ลดลงร้อยละ 6.7 ปีก่อน ส่วนหนึ่งเกิดจากการเร่งรัดการจัดเก็บ ขณะที่การจดทะเบียนรถจักรยานยนต์เพิ่มขึ้นร้อยละ 20.5 ชะลอลงจากปีก่อนที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 44.7 ส่วนการจดทะเบียนรถยนต์ลดลงร้อยละ 1.8 ต่างจากปีก่อนที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 31.3

4. การลงทุนภาคเอกชน ยังคงซบเซา แม้ว่าเงินลงทุนในอุตสาหกรรมใหม่เพิ่มขึ้น ร้อยละ 47.4 เป็น 4,583.4 ล้านบาท แต่ส่วนใหญ่เป็นการลงทุนขนาดใหญ่จำนวนน้อยราย เช่น เหมืองทองคำที่จังหวัดพิจิตร โรงงานผลิตเบียร์ที่จังหวัดกำแพงเพชร สำหรับ การก่อสร้างภาคเอกชน

ขยายตัวในเกณฑ์ดี โดยเฉพาะที่อยู่อาศัยขนาดเล็ก จากปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญคือ อัตราดอกเบี้ยที่อยู่ในระดับต่ำและมาตรการกระตุ้นธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ของรัฐ พื้นที่ก่อสร้างรับอนุญาตในเขตเทศบาลเพิ่มขึ้นร้อยละ 46.0 เป็น 705,905 ตารางเมตร เทียบกับที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.1 ปีก่อน โดยเพิ่มขึ้นมากทั้งในส่วนของการก่อสร้างที่อยู่อาศัยและอาคารพาณิชย์กรรม

5. การค้าต่างประเทศ มูลค่าการส่งออกลดลงร้อยละ 8.6 เหลือ 1,241.0 ล้าน ดอลลาร์ สรอ. ต่างจากปีก่อนที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 36.2 โดยการส่งออกสินค้าหมวดอิเล็กทรอนิกส์มี มูลค่าลดลงจากปีก่อนร้อยละ 5.0 เหลือ 952.0 ล้านดอลลาร์ สรอ. ตามความต้องการของต่างประเทศที่ลดลงเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าสำคัญชะลอตัว ส่วนการส่งออกผ่านชายแดน ลดลงจากระยะเดียวกันปีก่อนร้อยละ 22.9 เหลือ 155.9 ล้านดอลลาร์ สรอ. จากการเข้มงวดการนำเข้าสินค้าจากไทยของพม่า และการปิดด่านชายแดนไทย-พม่าในช่วงครึ่งแรกของปี ทางด้านการนำเข้า ลดลงร้อยละ 17.2 เหลือ 969.7 ล้านดอลลาร์ สรอ. ต่างจากปีก่อนที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 41.2 ตามการลดลงของการนำเข้าวัตถุดิบในการผลิตเพื่อส่งออก ส่งผลให้ดุลการค้าเกินดุล 145.8 ล้านดอลลาร์ สรอ. ลดลงจากปีก่อนที่เกินดุล 186.9 ล้านดอลลาร์ สรอ.

6. ระดับราคา ปี 2544 ปรับตัวสูงขึ้นจากปีก่อนเพียงร้อยละ 1.8 จากการเพิ่มขึ้นของราคาสินค้าทั้งในหมวดอาหารและเครื่องดื่ม และสินค้าหมวดไม่รวมอาหารและเครื่องดื่ม โดยราคาสินค้าในหมวดอาหารสูงขึ้นร้อยละ 1.2 จากราคาผักและผลไม้ที่สูงขึ้นร้อยละ 6.7 ตามปริมาณผลผลิตที่ลดลง ส่วนราคาสินค้าในหมวดมิใช่อาหารสูงขึ้นร้อยละ 2.1 จากราคายาสูบและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่สูงขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 4.5 เนื่องจากรัฐเพิ่มอัตราจัดเก็บภาษีสรรพสามิต อย่างไรก็ดี ภาวะราคาน้ำมันในตลาดโลกเริ่มปรับตัวลดลงอย่างต่อเนื่องในช่วงครึ่งปีหลัง ทำให้ระดับราคาไม่ปรับตัวสูงขึ้นมากนัก

7. ภาคการเงิน ณ สิ้นเดือนธันวาคม 2544 สถาบันการเงินยังคงมีสภาพคล่องอยู่ในระดับสูง สินเชื่อรวมธนาคารพาณิชย์ลดลงจากระยะเดียวกันปีก่อนร้อยละ 8.0 เหลือ 162.8 พันล้านบาท เนื่องจากธนาคารพาณิชย์ระมัดระวังในการให้สินเชื่อ และมีการโอนสินเชื่อไปบริหารที่ส่วนกลาง รวมทั้งการตัดหนี้สูญของธนาคารพาณิชย์ อย่างไรก็ดี สินเชื่อบางประเภทขยายตัวมากขึ้น เช่น สินเชื่อเพื่อการก่อสร้าง โดยเฉพาะในเขตจังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากความต้องการที่อยู่อาศัย เพิ่มขึ้น ประกอบกับอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ สำหรับเงินฝากธนาคารพาณิชย์เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.0

เป็น 277.1 พันล้านบาท จะลดตัวจากปีก่อนที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.3 เนื่องจากผู้ฝากเงินหันไปออมเงินวิธีอื่นที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า เช่น การซื้อพันธบัตรรัฐบาล เป็นต้น ส่วนอัตราดอกเบี้ยเงินฝากและเงินให้กู้เฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ ขนาดใหญ่ 5 แห่งยังคงลดลงต่อเนื่องจากปีก่อน เนื่องจากสภาพคล่องในระบบอยู่ในเกณฑ์สูง โดยอัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์และเงินฝากประจำ 3 เดือนอยู่ที่ระดับ ร้อยละ 1.75 ต่อปี และร้อยละ 2.25 ต่อปี เพิ่มขึ้นเทียบกับร้อยละ 2.50 ต่อปี และร้อยละ 3.00 ต่อปี เมื่อสิ้นปีก่อน สำหรับอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้แก่ลูกค้าชั้นดี (MLR) อยู่ที่ระดับร้อยละ 7.0-7.50 ต่อปี ลดลงเทียบกับร้อยละ 7.50-8.25 ต่อปี เมื่อปีก่อน

ทางการใช้เช็คผ่านสำนักหักบัญชีในภาคเหนือ ปี 2544 มีปริมาณและมูลค่า เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 2.5 และร้อยละ 4.0 เป็น 4,397,710 ฉบับ และ 292,491.5 ล้านบาท ส่วนเช็คคืนมีปริมาณเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 0.5 เป็น 82,521 ฉบับ ขณะที่มูลค่าลดลงจากปีก่อน ร้อยละ 7.9 เหลือ 4,178.1 ล้านบาท สัดส่วนปริมาณเช็คคืนต่อเช็คเรียกเก็บเท่ากับปีก่อนคือ ร้อยละ 1.9 ขณะที่มูลค่าเช็คคืนมีสัดส่วนร้อยละ 1.4 ลดลงเมื่อเทียบกับร้อยละ 1.6 ปีก่อน จากการระมัดระวังการใช้เช็คของภาคธุรกิจ

8. ฐานะการคลัง รัฐบาลขาดดุลเงินสดเพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันปีก่อนร้อยละ 5.6 เป็น 103,583.4 ล้านบาท โดยรายจ่ายรวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.5 เป็น 114,171.7 ล้านบาท จาก รายจ่ายลงทุนที่เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 7.8 เป็น 40,039.3 ล้านบาท เพิ่มขึ้นมากในหมวดเงินอุดหนุนที่จ่ายให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นตามนโยบายการกระจายอำนาจของภาครัฐ โดยเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 23.0 เป็น 16,684.7 ล้านบาท ขณะที่รายจ่ายประจำเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.3 เป็น 74,132.3 ล้านบาท เพิ่มขึ้นในหมวดงบกลางและหมวดรายจ่ายอื่น โดยเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 16.1 และร้อยละ 13.8 ตามลำดับ ด้านรายได้ในปี 2544 จัดเก็บได้เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 5.0 เป็น 10,588.3 ล้านบาท โดยการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม และภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.4 ร้อยละ 11.9 และร้อยละ 2.2 ตามลำดับ

9. แนวโน้มเศรษฐกิจ ปี 2545

ในปี 2545 คาดว่าเศรษฐกิจภาคเหนือจะมีอัตราการขยายตัวใกล้เคียงกับปี 2544 คือ ประมาณร้อยละ 1-2 โดยมีปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญคือ ภาคเกษตร ผลผลิตพืชผลสำคัญคาดว่าจะขยายตัว เนื่องจากภาวะอากาศเอื้ออำนวยและมีปริมาณน้ำในเขื่อนมากเพียงพอต่อการเพาะปลูก โดยเฉพาะข้าวนาปรัง และ ภาคบริการ มีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้นเนื่องจากนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว

เที่ยวของภาครัฐและเอกชนที่จริงจังและต่อเนื่อง น่าจะทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศขยายตัว รวมทั้งนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจภาครัฐ เช่น กองทุนหมู่บ้าน ธนาคารประชาชน การพักชำระหนี้ จะเริ่มเห็นผลชัดเจนขึ้นในปี 2545 ซึ่งจะส่งผลกระทบให้เกิดการใช้จ่ายของภาคเอกชนมากขึ้น

อย่างไรก็ดี ภาวะเศรษฐกิจปี 2545 จะขยายตัวมาน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยสนับสนุนหลายด้านได้แก่ การฟื้นตัวทางเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าของไทย โดยเฉพาะเศรษฐกิจ สหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นซึ่งจะส่งผลถึงภาคการส่งออกและการผลิตของภาคอุตสาหกรรม การใช้จ่ายเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐในปีงบประมาณ 2545 รวมทั้งมาตรการสนับสนุนธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งมาตรการต่างๆ น่าจะช่วยส่งเสริมให้เกิดการจ้างงานในระบบเพิ่มขึ้น อันจะส่งผลกระทบให้เกิดการใช้จ่ายในระบบเศรษฐกิจมากขึ้น นอกจากนี้กลไกการปล่อยสินเชื่อระบบสถาบันการเงินน่าจะเริ่มทำงานขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจให้ดีขึ้นตามนโยบายดอกเบี้ยต่ำ และการดำเนินนโยบายการเงินที่ผ่อนคลาย โดยมีธนาคารพาณิชย์ของรัฐเป็นตัวจักรสำคัญในการขยายสินเชื่อเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจ

4.3.2 แหล่งที่มาของงบประมาณเทศบาลนครเชียงใหม่

แหล่งที่มาของงบประมาณจำแนกเป็น 2 ประเภท คือ รายได้และเงินได้

1. รายได้จัดเก็บเอง จำแนกเป็น

1.1 หมวดภาษีอากร คือ รายได้ประเภทภาษีอากรซึ่งเทศบาลมีอำนาจจัดเก็บหรือรัฐบาลจัดเก็บแล้ว โอนทั้งหมดหรือบางส่วนให้แก่เทศบาลตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้

1.1.1 รายได้ที่เทศบาลจัดเก็บเอง ประกอบด้วย

- ภาษีโรงเรือนและที่ดิน
- ภาษีบำรุงท้องที่
- ภาษีป้าย
- อากรการฆ่าสัตว์
- ภาษีบำรุง อบจ. จากสถานค้าปลีกยาสูบ
- ภาษีบำรุง อบจ. จากสถานค้าปลีกน้ำมัน

1.1.2 รายได้ที่ส่วนราชการอื่นเก็บให้

- ภาษีการค้า

- ภาษีสุราและเครื่องดื่ม
- ภาษีการพนัน
- ภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน
- ภาษีที่ดิน
- ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์หรือล้อเลื่อน

1.2 หมวดค่าธรรมเนียม ค่าปรับและใบอนุญาต คือ รายได้ประเภทค่าธรรมเนียม ค่าปรับและใบอนุญาต ซึ่งเทศบาลมีอำนาจจัดเก็บแล้วโอนทั้งหมด หรือปันแต่บางส่วนให้เทศบาล ตามกฎหมาย ประกอบด้วย

- ค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการฆ่าสัตว์
- ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุรา
- ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการพนัน
- ค่าธรรมเนียมการจอดรถยนต์
- ค่าธรรมเนียมตามเทศบัญญัติควบคุมการก่อสร้างอาคาร
- ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ
- ค่าปรับการผิดสัญญาต่าง ๆ
- ค่าใบอนุญาตต่าง ๆ

1.3 หมวดรายได้จากทรัพย์สิน คือ รายได้อันเกิดจากดอกเบี้ยพันธบัตร ดอกเบี้ยเงินฝากและจากการให้เช่าสถานที่หรือที่ดินซึ่งเป็นทรัพย์สินของเทศบาล หรืออยู่ในความดูแลของเทศบาล ประกอบด้วย

- ค่าเช่าที่ดิน
- ค่าเช่าสถานที่
- ดอกเบี้ย
- เงินปันผลหรือเงินรางวัลต่าง ๆ
- ค่าตอบแทนตามที่กฎหมายกำหนด

1.4 หมวดรายได้จากสาธารณูปโภคและเทศพาณิชย์ คือ รายได้อันเกิดจากการสาธารณูปโภคหรือเทศพาณิชย์อื่นใดของเทศบาล ประกอบด้วย

- เงินช่วยเหลือจากกิจการเฉพาะการ
- เงินช่วยเหลือจากการโอนกิจการสาธารณูปโภคหรือการพาณิชย์
- รายได้จากสาธารณูปโภคและการพาณิชย์

1.5 หมวดรายได้เบ็ดเตล็ด ประกอบด้วย

- เงินที่มีผู้อุทิศให้
- ค่าขายแบบแลกเปลี่ยน
- ค่าเขียนแบบแลกเปลี่ยน
- ค่าจำหน่ายแบบและคำร้อง
- ค่ารับรองสำเนาและถ่ายเอกสาร
- ค่าสมัครสมาชิกห้องสมุด
- รายได้เบ็ดเตล็ดอื่น ๆ

1.6 หมวดรายได้จากทุน ประกอบด้วย ค่าขายทอดตลาดทรัพย์สิน

2. รายได้ที่ได้จากเงินอุดหนุนจากรัฐบาล ประกอบด้วย

2.1 หมวดรายได้ที่รัฐบาลจัดเก็บแล้วจัดสรรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หมวดภาษีจัดสรร

- ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์หรือล้อเลื่อน
- ภาษีมูลค่าเพิ่ม
- ภาษีบำรุง อบจ. จากภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บตามประมวลรัษฎากร 5 %
- ภาษีธุรกิจเฉพาะ
- ภาษีศุลกา
- ภาษีสรรพสามิต
- ภาษีการพนัน
- ภาษีแสตมป์ยาสูบ
- ค่าภาคหลวงและค่าธรรมเนียมป่าไม้
- ค่าภาคหลวงแร่
- ค่าภาคหลวงปิโตรเลียม
- เงินที่เก็บตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ
- ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่ดิน
- อากรประทานบัตรและอาชญาบัตรประมง
- อากรรังนกอีแร่น
- ค่าธรรมเนียมน้ำบาดาลและใช้น้ำบาดาล
- ค่าธรรมเนียมสนามบิน

2.2 รายได้ที่รัฐบาลอุดหนุนให้องค์กรปกครองท้องถิ่น

หมวดเงินอุดหนุน

- เงินอุดหนุนเพื่อการบูรณะท้องถิ่นและกิจกรรมอื่นทั่วไป(หรือเงินอุดหนุนทั่วไป)
- เงินอุดหนุนทั่วไป (อบต.)
- เงินอุดหนุนกรณีต่าง ๆ ที่ต้องนำมาตั้งงบประมาณ

2.3 รายได้ที่รัฐบาลอุดหนุนให้โดยระบุวัตถุประสงค์

หมวดอุดหนุนเฉพาะกิจ

- เงินอุดหนุนเฉพาะกิจด้านการศึกษา
- เงินอุดหนุนเฉพาะกิจเพื่อเป็นโครงสร้างพื้นฐาน

ตารางที่ 1 ตารางแสดงรายรับจริงเทศบาลนครเชียงใหม่

รายได้	ปีงบประมาณ			
	2540	2541	2542	2543
1. ภาษีอากร	426,896,103.52	470,303,861.65	419,390,136.57	114,351,660.32
2. ค่าธรรมเนียม ค่าปรับและใบอนุญาต	5,405,233.60	6,675,117.31	4,714,166.11	15,243,288.02
3. รายได้จากทรัพย์สิน	56,135,914.66	79,727,188.83	64,997,835.32	30,935,804.77
4. รายได้จาก สาธารณูปโภค	10,125,107.54	10,452,608.53	12,766,396.38	11,024,714.42
	4,484,819.33	731,904.67	847,641.57	15,945,134.94
5. รายได้เบ็ดเตล็ด	-	-	-	-
6. รายได้จากทุน	59,294,556.91	66,191,101.76	62,939,814.82	344,754,005.18
7. รัฐบาลจัดสรรให้	26,417,800.00	27,771,460.00	33,656,216.74	30,165,250.00
8. เงินอุดหนุนทั่วไป	176,659,031.03	85,777,809.61	82,283,712.21	142,252,548.86
9. เงินอุดหนุนเฉพาะกิจ				
รวมทั้งสิ้น	765,418,566.59	747,631,052.36	681,595,919.72	704,672,406.51

ที่มา : สำนักการคลัง เทศบาลนครเชียงใหม่ (พ.ศ. 2544)

ตารางที่ 2 ตารางแสดงรายจ่ายจริงเทศบาลนครเชียงใหม่

รายจ่าย	ปีงบประมาณ			
	2540	2541	2542	2543
1. เงินเดือน	9,359,676.10	9,761,130.01	13,797,499.65	113,503,450.77
2. ค่าจ้างประจำ	917,440.00	1,005,120.00	6,138,330.50	21,769,303.76
3. ค่าจ้างชั่วคราว	977,902.63	1,105,909.84	11,129,112.71	47,808,755.21
4. ค่าตอบแทน	4,771,080.57	4,299,175.88	8,753,702.23	34,138,675.88
5. ค่าใช้สอย	5,686,139.59	2,376,609.14	5,217,181.01	152,047,900.10
6. ค่าวัสดุ	1,862,700.37	1,726,407.41	5,921,841.67	77,523,758.90
7. ค่าสาธารณูปโภค	1,388,241.70	1,397,457.01	1,242,499.78	8,868,747.81
8. เงินอุดหนุน	207,400.00	410,000.00	850,000.00	2,502,418.41
9. รายจ่ายอื่น	92,879,807.60	59,237,926.51	21,469,640.95	220,000.00
10. งบกลาง	24,987,726.04	29,458,342.80	23,930,485.58	23,562,471.92
11. ค่าครุภัณฑ์	-	-	-	12,512,874.50
12. ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	-	-	-	139,707,842.45
13. ดอกเบี้ยเงินกู้	1,205,552.11	729,847.80	-	-
รวมทั้งสิ้น	114,243,666.71	111,507,926.40	98,450,294.08	634,166,526.44

ที่มา : สำนักงานการคลัง เทศบาลนครเชียงใหม่ (พ.ศ. 2544)

4.4 สภาพทางสังคมในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

4.4.1 ประชากร

จำนวนประชากร ณ วันที่ 1 มกราคม 2543 จังหวัดเชียงใหม่มีประชากรรวมทั้งสิ้น 1,448,548 คน เป็นชาย 715,043 คน เป็นหญิง 733,505 คน สำหรับพื้นที่ที่มีประชากรมากที่สุดได้แก่ เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ มีจำนวน 171,594 คนแยกเป็นชาย 81,847 คนและหญิง 89,865 คน รองลงมาได้แก่ อำเภอฝาง มีจำนวน 102,999 คน และอำเภอสันทราย มีจำนวน 89,805 คน สำหรับอำเภอที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุดคือ เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ คือ 1,527.19 คน/ตร.กม. รองลงมาได้แก่ อำเภอสารภี 599 คน/ตร.กม. (ที่ทำการปกครองจังหวัดเชียงใหม่ : 2543)

ตารางที่ 3 ตารางแสดงจำนวนประชากร ครั้วเรือน และประชากรต่อครั้วเรือนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

พ.ศ.	ครั้วเรือน (หลัง)	ประชากรเฉลี่ย ครั้วเรือน	ประชากรทั้งหมด		
			ชาย	หญิง	รวม
2534	42,794	3.78	80,724	80,857	161,581
2535	52,564	3.11	81,653	81,867	163,520
2536	64,621	2.52	80,514	82,480	162,994
2537	67,256	2.46	81,557	83,734	165,291
2538	73,592	2.34	83,596	89,118	172,714
2539	62,008	2.97	87,531	94,064	181,595
2540	63,240	3.00	91,043	98,852	189,895
2541	65,104	2.62	82,125	89,010	171,135
2542	65,564	2.60	81,836	89,252	171,088
2543	66,399	2.58	81,847	89,865	171,712

ที่มา : งานทะเบียนราษฎร สำนักงานปลัดเทศบาลนครเชียงใหม่

ตารางที่ 4 ตารางแสดงคนเกิด คนตาย ย้ายเข้า ย้ายออกในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

พ.ศ.	จำนวนคนเกิด			จำนวนคนตาย			จำนวนคนย้ายเข้า			จำนวนคนย้ายออก		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
2534	6,973	6,652	13,625	2,103	1,122	3,225	7,291	6,771	13,062	13,113	12,591	25,704
2535	7,381	7,202	14,583	622	387	1,049	7,551	6,905	14,456	13,520	12,975	26,395
2536	7,221	6,567	13,797	727	339	1,066	7,293	7,011	14,304	12,672	11,902	24,574
2537	8,062	7,601	15,663	835	352	1,187	6,979	6,653	13,632	13,509	12,794	26,303
2538	7,291	6,963	14,254	835	443	1,278	9,423	9,763	19,186	11,679	9,902	21,581
2539	6,057	5,639	11,696	736	419	1,155	7,723	8,075	15,798	9,465	8,564	18,029
2540	6,144	6,990	13,134	686	378	1,064	5,741	5,391	11,132	8,082	7,783	15,865
2541	4,456	4,186	8,642	706	416	1,122	7,805	8,449	16,304	7,696	6,788	14,484
2542	4,030	3,483	7,513	347	1,000	1,347	6,671	7,012	13,683	6,089	5,447	11,536
2543	3,715	3,507	7,222	473	238	711	6,925	7,662	14,587	8,115	7,910	16,025

ที่มา : งานทะเบียนราษฎร สำนักงานปลัดเทศบาลนครเชียงใหม่

4.4.2 การศึกษา

จังหวัดเชียงใหม่มีสถานศึกษารวมทั้งสิ้น 2,224 แห่ง มีครู/อาจารย์ 20,338 คน และนักเรียน นิสิตนักศึกษา 406,218 คน ซึ่งอัตราส่วนครู-อาจารย์ ต่อนักเรียน นิสิต นักศึกษา เป็น 1:20 โดยแยกการศึกษาออกเป็น 2 ระบบ คือ การศึกษาในระบบ มีจำนวน 1,212 แห่ง และการศึกษานอกระบบ จำนวน 1,012 แห่ง และมีเด็กในชนบทที่อายุครบเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ 94,220 คน ได้เข้าเรียน 89,898 คน (95.4%) และมีเด็กจบการศึกษาภาคบังคับ 23,326 คน ได้เรียนต่อระดับมัธยมศึกษา 20,900 คน (89.6%) ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (กำหนด 98%)

ตารางที่ 5 ตารางแสดงจำนวนสถานศึกษา ครู-อาจารย์ นักเรียน/นักศึกษา ในจังหวัดเชียงใหม่

ประเภทสถานศึกษา	จำนวน (แห่ง)	นักเรียน/นักศึกษา (คน)	ครู-อาจารย์ (คน)
กรมสามัญ	41	46,070	2,638
สำนักงานการประถมศึกษา	995	157,425	8,679
สำนักงานการศึกษาเอกชน	1,167	81,556	3,937
กรมอาชีวศึกษา	7	10,015	389
สถาบันราชภัฏเชียงใหม่	1	6,190	295
กรมพลศึกษา	1	1,635	60
กรมศิลปากร	1	419	92
กรมประชาสัมพันธ์	1	10	1
(เฉพาะประถม ๔ คือ ร.ร.ชาวเขา)			
กรมศาสนา	22	6,571	386
เทศบาล	11	4,467	234
ตำรวจตระเวนชายแดน	14	1,618	101
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	1	1,049	56
มหาวิทยาลัยการเกษตรแม่โจ้	1	5,287	264
มหาวิทยาลัยพายัพ	1	8,921	359
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	1	16,659	1,621
มหาวิทยาลัยสงฆ์			
-มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย	1	570	37
-มหาวิทยาลัยพุทธมณฑลราชวิทยาลัย	1	570	36

ที่มา : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงใหม่

ตารางที่ 6 ตารางแสดงจำนวนห้อง ครู นักเรียน ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่

โรงเรียน เทศบาล	2541			2542			2543			2544		
	ห้อง	ครู	นักเรียน	ห้อง	ครู	นักเรียน	ห้อง	ครู	นักเรียน	ห้อง	ครู	นักเรียน
วัดเกตการาม	N/A.	N/A.	N/A.	N/A.	N/A.	N/A.	16	31	401	13	30	416
วัดท่าสะด๋อย	N/A.	N/A.	N/A.	N/A.	N/A.	N/A.	22	61	832	22	67	875
วัดกุคำ	N/A.	N/A.	N/A.	N/A.	N/A.	N/A.	9	18	238	9	18	258
วัดศรีดอนไชย	N/A.	N/A.	N/A.	N/A.	N/A.	N/A.	24	58	717	24	56	727
วัดศรีสุพรรณ	N/A.	N/A.	N/A.	N/A.	N/A.	N/A.	17	25	472	17	30	434
วัดดอกเงิน	N/A.	N/A.	N/A.	N/A.	N/A.	N/A.	11	28	310	11	25	317
วัดป่าแพ่ง	N/A.	N/A.	N/A.	N/A.	N/A.	N/A.	12	24	322	13	27	334
วัดศรีปิงเมือง	N/A.	N/A.	N/A.	N/A.	N/A.	N/A.	12	23	345	12	23	364
วัดพุกช้าง	N/A.	N/A.	N/A.	N/A.	N/A.	N/A.	14	28	426	13	26	440
วัดเชียงยืน	N/A.	N/A.	N/A.	N/A.	N/A.	N/A.	18	38	533	18	38	553
วัดหมื่นเงินกอง	N/A.	N/A.	N/A.	N/A.	N/A.	N/A.	8	22	196	8	21	182
รวม	N/A.	N/A.	N/A.	N/A.	N/A.	N/A.	163	356	4,792	160	361	4,900

ที่มา : กองการศึกษา เทศบาลนครเชียงใหม่

หมายเหตุ : N/A. คือ กองการศึกษา เทศบาลนครเชียงใหม่ ไม่ได้ทำการรวบรวมข้อมูลไว้
อย่างเป็นทางการ

4.4.3 การสาธารณสุข

(1) สถานพยาบาล

จังหวัดเชียงใหม่มีสถานพยาบาลแผนปัจจุบันที่มีเตียงรับผู้ป่วยไว้ค้างคืน ทั้งสิ้น 46 แห่ง 6,225 เตียง ในจำนวนนี้เป็นสถานพยาบาลที่สังกัดกระทรวงสาธารณสุข 26 แห่ง จำนวนเตียง 2,511 เตียง สังกัดกระทรวงอื่น 6 แห่ง จำนวนเตียง 2,049 เตียง เอกชน 14 แห่ง จำนวน 1,665 เตียง ดังนี้

1.1) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่

- โรงพยาบาลทั่วไป	1 แห่ง	350 เตียง
- โรงพยาบาลชุมชน 10 เตียง	5 แห่ง	50 เตียง
- โรงพยาบาลชุมชน 30 เตียง	12 แห่ง	360 เตียง
- โรงพยาบาลชุมชน 90 เตียง	3 แห่ง	270 เตียง
- สถานีอนามัย	250 แห่ง	

(สถานีนอนามัยขนาดใหญ่ 35 แห่ง, สถานีนอนามัยทั่วไป 215 แห่ง)

1.2) โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงอื่น ๆ	6 แห่ง	2,033 เตียง
1.3) ศูนย์วิชาการต่าง ๆ		11 แห่ง
1.4) สถานบริการสาธารณสุขเอกชน		
1. โรงพยาบาลเอกชน	14 แห่ง	1,715 เตียง
2. โรงพยาบาลแผนโบราณ	2 แห่ง	14 เตียง
3. สถานบริการเวชกรรม	282 แห่ง	
4. สถานพยาบาลทันตกรรมชั้น 1	69 แห่ง	
5. สถานพยาบาลเทคนิคการแพทย์	7 แห่ง	
6. สถานพยาบาลผดุงครรภ์ชั้น 1	23 แห่ง	
7. สถานพยาบาลแผนโบราณเวชกรรม	9 แห่ง	
8. ร้านขายยาแผนปัจจุบัน	174 แห่ง	
9. ร้านขายยาแผนปัจจุบันที่มีเภสัชกรเป็นผู้ถือใบอนุญาต	79 แห่ง	
10. ร้านขายยาแผนปัจจุบันเฉพาะยาบรรจुเสร็จที่ไม่ใช่ยาอันตราย	97 แห่ง	
11. ร้านขายยาแผนปัจจุบันเฉพาะยาบรรจुเสร็จสำหรับสัตว์	6 แห่ง	
12. ร้านขายยาแผนโบราณ	29 แห่ง	

(2) บุคลากรทางสาธารณสุข

ในจังหวัดเชียงใหม่มีบุคลากรทางสาธารณสุขที่สำคัญ คือ

ก) แพทย์ มีจำนวนแพทย์ 804 คน คิดเป็นอัตราส่วนแพทย์ : ประชากร เท่ากับ 1:1,960

ข) พยาบาล เป็นพยาบาลวิชาชีพ 2,679 คน พยาบาลเทคนิค 740 คน รวมเป็น 3,419 คน คิดเป็นอัตราส่วนพยาบาล : ประชากร เท่ากับ 1:460 คน

4.4.4 ศาสนา

จังหวัดเชียงใหม่มีพุทธศาสนิกชน 1,327,807 คน จำนวนวัด 1,239 แห่ง อิสลาม 5,590 คน จำนวนมัสยิด 19 แห่ง คริสต์ 124,728 คน จำนวนโบสถ์ 145 แห่ง และอื่น ๆ 22,218 คน พราหมณ์, ฮินดู, ซิกข์ 173 คน